

(NE)COMPETENȚA INSTANȚEI DE DREPT COMUN DE A SOLUȚIONA O CAUZĂ CU ELEMENTE DE DREPTUL SPORTULUI. ANALIZĂ PRACTICĂ

Gabriel-Valeriu Pășcui*

44

Rezumat: Articolul de față evidențiază importanța clasificării normelor juridice și analiza acestora din perspectiva dreptului sportului. În anumite cazuri date, instanța de drept comun își poate depăși competența, motiv pentru care importanța normelor juridice – norme sportive care trebuie să își facă simțită prezența. Indiferent de părerea îmbrățișată de cititor, consider că soluția practică analizată ar trebui cel puțin să ridice o serie de întrebări asupra viitorului dreptului sportului și asupra jurisdicțiilor aferente.

Cuvinte-cheie: dreptul sportului; normă juridică; normă sportivă; necompetență; impresariat sportiv.

Summary: This article highlights the importance of classifying legal rules and analysing them from a sports law perspective. In certain cases, the common law court may exceed its jurisdiction, which is why the importance of legal rules - sports rules - must make its presence felt. Regardless of the reader's opinion, I believe that the practical solution analysed should at least raise a number of questions about the future of sports law and related jurisdictions.

Keywords: sports law; legal rule; sporting rule; non-competence; sports impresario.

I. INTRODUCERE

În prezentul articol vom demonstra – sau cel puțin vom încerca să demonstrăm – importanța practică a distincției dintre **normele juridice** și **normele sportive** prin prisma unei hotărâri judecătorești, sentința civilă nr. 15937/2022 pronunțată la data de 07.12.2022, și a încheierii interlocutorii F.N. din 12.10.2022 ale Judecătoriei Sectorului 2 București¹⁾.

* Gabriel-Valeriu Pășcui este avocat, membru al Baroului Cluj. Poate fi contactat la adresa de e-mail gpascui@gmail.com.

¹⁾ Conținutul integral al Hotărârilor poate fi consultat la adresa <https://rejust.ro/juris/866g53e88>, respectiv <https://rejust.ro/juris/2383699de>

În linii mari, practica judiciară oferă adesea situații extrem de discutabile, inclusiv din perspectiva dreptului sportului, putând exista veritabile confuzii chiar cu privire la chestiunile de bază, cum sunt **normele juridice**. Fina distincție dintre **norma juridică** și **norma sportivă** este o temă de discuție la nivelul jurisprudenței.

Literatura de specialitate a definit **norma juridică** ca fiind „ultima «cărămidă» din care este alcătuit un edificiu juridic. În baza ei se alcătuește întregul labirint juridic. Prin studiul normei juridice pătrundem în inima și spiritul dreptului. În substanța normei juridice se regăsesc cerințele pe care societatea le formulează pentru conduita indivizilor în raport cu categoriile de relații în care aceștia participă”²⁾.

În definitiv și mult mai tehnic, prin conținutul și finalitatea normelor juridice, identificăm un suport normativ pentru ordinea de drept, ca element central și eficient al ordinii sociale, în ansamblul ei³⁾.

Pornim de la premisa firească care are în prim-plan ideea că sportul nu poate exista fără un cadru juridic. Cu toate acestea, spre deosebire de alte domenii, mișcarea sportivă are (sau ar trebui să aibă) propriile sale reguli specifice, care completează și se îmbină cu regulile dreptului general sau dreptul comun⁴⁾.

Finalitatea este una evidentă și se referă la reglementarea (normarea) conduitelor și a acțiunilor umane în ansamblul unor tipuri de raporturi sociale specifice, specificitatea ținând, în cazul dat, tocmai de **elementul sportiv**⁵⁾.

Discuția juridică se concentrează și în jurul modalității de înțelegere a incidentului procedural, prin mijlocul de invocare a necompetenței – **necompetența generală**⁶⁾ a instanței de judecată prin raportare la situația dată și raportat la normele Federației Române de Fotbal.

În aceeași ambianță, ridicăm următoarea întrebare: prezintă instanțele de drept comun (jurisdicția civilă) suficiente garanții pentru a soluționa litigiile de natură sportivă raportat la specificul, durata procedurilor, dorința de evitare a taxelor judiciare și în contextul (im)posibilității „alegerii” judecătorului?

Actualmente, așa cum a prezentat un autor consacrat în domeniul dreptului sportului, „justiția sportivă se prezintă astăzi ca un sistem jurisdicțional fundamentat deopotrivă pe norme juridice și norme sportive, guvernat de principiile clasice ale procesului echitabil și format din ansamblul comisiilor jurisdicționale cu competențe veritabile în *iuris-dictio*-ul sportiv”⁷⁾.

La nivelul Federației Române de Fotbal s-a conturat un sistem jurisdicțional complex compus din comisii interne de primă instanță și, apoi, de apel sau recurs, inspirate de modelul procedural-jurisdicțional comun. Federația, care implică și conceptul de club sportiv, a elaborat statute și regulamente, care au în vizor inclusiv ipoteza organelor jurisdicționale interne. Toți participanții la fenomenul fotbalistic vor trebui să se raporteze la regulamentele și statutele Federației Române de Fotbal⁸⁾.

²⁾ Gh. Avornic, Teoria generală a dreptului, Ed. Cartier juridic, Chișinău, 2004, p. 230.

³⁾ A. Sida, D. Berlingher, Teoria Generală a Dreptului, Ed. Vasile Goldiș University Press, Arad, 2007, p. 100.

⁴⁾ S.I. Puș, Sportul – izvor real al dreptului obiectiv, articol publicat în Analele Universității de Vest din Timișoara - Seria Drept nr. 1/2019.

⁵⁾ S.I. Puș, Norma juridică și norma sportivă. Apărare în zonă sau marcaj om la om?, articol publicat în revista Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Iurisprudentia nr. 4/2017, pp. 237-247.

⁶⁾ Pentru mai multe detalii privind necompetența generală, a se vedea M. Dinu, Excepția necompetenței generale în NCPC. Termen și termeni de invocare, disponibil la adresa <https://www.juridice.ro/247530/exceptia-necompetentei-generale-in-ncpc-termen-si-termeni-de-invocare.html>

⁷⁾ S.I. Puș, Jurisdicțiile Sportive și Jurisdicțiile Civile. Între dicție, adicție și contra-dicție, în Studia Iurisprudentia la 31.07.2020, DOI: 10.24193/SUBBior.65(2020).2.3, disponibil la adresa <https://law.ubbcluj.ro/ojs/index.php/iurisprudentia/article/view/66/93>

⁸⁾ Pentru mai multe detalii privind cadrul juridic al sportului, a se vedea C.F.C. Costas, S.I. Puș, Dreptul Sportului, Ed. Hamangiu, București, 2022, p. 55 și urm.

II. STAREA DE FAPT

II.1. POZIȚIA RECLAMANTEI

În fapt, este vorba despre un litigiu intentat pe rolul Judecătorei având ca obiect **răspunderea contractuală – pretenții**. Litigiul a fost repartizat Secției civile a Judecătorei Sectorului 2 București și a avut ca părți: reclamanta, o societate comercială – DSCCL, și pârâta, un Club Sportiv – FC XYZ SA.

Reclamanta a solicitat obligarea pârâtului, clubul sportiv, la plata sumei de 8.000 euro – comision format din tranșa trei datorat potrivit contractului de intermediere și a sumei de 8.400 euro – comision suplimentar datorat conform actului adițional nr. 1/02.09.2019 la contractul de intermediere, la care se vor adăuga dobânda legală aferentă debitului principal calculată de la data comunicării facturilor și cheltuielile de judecată.

În motivare, a arătat că reclamanta, în calitate de intermediar, și pârâtul, în calitate de client, au încheiat contractul de intermediere, modificat prin actul adițional nr. 1/01.10.2021, având ca obiect intermedierea semnării de către FC XYZ SA a unui contract de activitate sportivă cu jucătorul S.B.

La data de 29.08.2022 a fost încheiat contractul intermediat nr. 361/29.08.2019, care a fost modificat ulterior prin actul adițional nr. 1/01.10.2021.

Pentru serviciile de intermediere pe care le-a prestat, potrivit contractului de intermediere, pârâtul trebuia să-i achite la data de 02.09.2021 un comision egal cu valoarea unui salariu net al jucătorului (care la data de 02.09.2021 era în valoare de 8.000 euro/lună în conformitate cu cap. II pct. 2.1 din actul adițional nr. 1/01.10.2021 la contractul nr. 361/29.08.2019), dacă jucătorul rămâne în cadrul clubului până la această dată. De asemenea, potrivit actului adițional la contractul de intermediere, pârâtul trebuia să-i achite la data de 02.09.2021 și un comision în valoare de 8.400 euro, necondiționat.

II.2. POZIȚIA PÂRÂTEI

Pârâta a arătat că este **un club de fotbal profesionist**, iar intimata reclamantă – un intermediar (terminologie care a înlocuit noțiunea de „agent de jucători”).

Aceasta consideră că orice litigiu întemeiat pe un contract de intermediere în legătură cu activitatea fotbalistică trebuie soluționat pe calea organelor jurisdicționale sportive în raport cu art. 75 alin. (1) din Statutul Federației Române de Fotbal (FRF), care statuează că „Litigiile izvorâte din sau în legătură cu activitatea fotbalistică din România, în care sunt angrenate cluburi afiliate și oficiali ai acestora, oficiali ai FRF/LPF/AJF/AMFB, jucători, agenți de jucători sau agenți de meciuri, urmează a fi soluționate exclusiv de comisiile cu atribuții jurisdicționale ale FRF” (s.n.) („Anexa 1”).

Relevant este și art. 28 alin. (6) din Legea nr. 69/2000 privind educația fizică și sportul: „(6) Cluburile sportive, indiferent de forma de organizare prevăzută de prezenta lege, vor respecta prevederile specifice din normele și regulamentele federațiilor naționale și, după caz, ale ligilor profesioniste din ramura de sport respectivă”. Se va corobora cu art. 35 alin. (2): „(2) Potrivit prezentei legi, federațiile sportive naționale sunt persoane juridice de drept privat, de utilitate publică, autonome, neguvernamentale, apolitice și fără scop lucrativ”.

Art. 59 din Statutul FIFA: „FIFA recunoaște Tribunalul Arbitral al Sportului, cu sediul în Lausanne (Elveția) ca instanță-arbitrală independentă în soluționarea litigiilor dintre FIFA, federațiile naționale, confederații, ligi, cluburi, jucători, oficiali, intermediari și agenți de meciuri”.

În fine, potrivit art. 3 și 5 din Preambulul Regulamentului privind Statutul și Transferul Jucătorului de Fotbal elaborat de FRF: „Dispozițiile acestui regulament sunt obligatorii pentru toate cluburile afiliate la FRF și AJF, respectiv cluburile membre ale LPF, jucători, antrenori, agenți de jucători, orice litigii urmând a fi soluționate pe baza aplicării acestor reglementări (...) Litigiile dintre cluburi, jucători și intermediari se soluționează pe baza aplicării Regulamentului privind lucrul cu intermediarii din România și a prezentului regulament”.

În concluzie, se consideră că este vorba despre o **clauză compromisorie ex lege**, în accepțiunea art. 550 C.proc.civ., care exclude competența instanțelor judecătorești potrivit art. 553 C.proc.civ. Așadar, raportat la art. 130 C.proc.civ., se invocă **excepția necompetenței generale** a instanțelor judecătorești.

III. PROBLEME JURIDICE

Înainte de a prezenta soluția instanței și de a aduce comentariile noastre, evidențiem problema juridică din speța de față, care vizează **conflictul** dintre normele juridice generale (normele de procedură civilă, normele de drept material) și normele speciale ale dreptului sportului, specifice Federației (statute, legislația specială).

Nu vom insista asupra soluției date fondului litigiului, deoarece aceasta nu comportă discuții și nu prezintă relevanță din perspectiva discuțiilor pe care dorim să le supunem atenției.

IV. SOLUȚIA INSTANȚEI

Instanța reține că, potrivit art. 541 alin. (1) C.proc.civ., arbitrajul este o jurisdicție alternativă având caracter privat. În temeiul art. 542 alin. (1) C.proc.civ., persoanele care au capacitate deplină de exercițiu pot conveni să soluționeze pe calea arbitrajului litigiile dintre ele, în afară de acelea care privesc starea civilă, capacitatea persoanelor, dezbateră succesorală, relațiile de familie, precum și drepturile asupra cărora părțile nu pot să dispună.

Conform art. 548 alin. (1) C.proc.civ., convenția arbitrală se încheie în scris, sub sancțiunea nulității. Potrivit art. 549 alin. (1) C.proc.civ., convenția arbitrală se poate încheia fie sub forma unei clauze compromisorii, înscrisă în contractul principal ori stabilită într-o convenție separată, la care contractul principal face trimitere, fie sub forma compromisului.

Din art. 550 alin. (1) C.proc.civ. rezultă că prin clauza compromisorie părțile convin ca litigiile ce se vor naște din contractul în care este stipulată sau în legătură cu acesta să fie soluționate pe calea arbitrajului, arătându-se, sub sancțiunea nulității, modalitatea de numire a arbitrilor. În cazul arbitrajului instituționalizat este suficientă referirea la instituția sau regulile de procedură ale instituției care organizează arbitrajul.

Din art. 551 alin. (1) C.proc.civ. rezultă că, prin compromis, părțile convin ca un litigiu intervenit între ele să fie soluționat pe calea arbitrajului, arătându-se, sub sancțiunea nulității, obiectul litigiului și numele arbitrilor sau modalitatea de desemnare a acestora în cazul arbitrajului ad-hoc. În cazul arbitrajului instituționalizat, dacă părțile nu au ales arbitrii și nici nu au stabilit modalitatea de desemnare a acestora, ea se va face potrivit regulilor de procedură ale respectivei instituții arbitrale.

Art. 553 C.proc.civ. statuează că încheierea convenției arbitrale exclude, pentru litigiul care face obiectul ei, competența instanțelor judecătorești.

În baza art. 554 alin. (1) C.proc.civ., instanța judecătorească, sesizată cu o cauză cu privire la care s-a încheiat o convenție arbitrală, își va verifica propria competență și se va declara incompetentă numai dacă părțile sau una dintre ele solicită aceasta, invocând convenția arbitrală. În acest caz, instanța își va declina competența în favoarea organizației sau instituției pe lângă care funcționează arbitrajul instituționalizat, care, în temeiul hotărârii de declinare, va lua măsurile necesare în vederea constituirii tribunalului arbitral. În cazul arbitrajului ad-hoc, instanța va respinge cererea ca nefiind de competența instanței judecătorești.

În speță, instanța constată **că părțile nu au convenit ca litigiul izvorât din contractul de intermediere încheiat între ele să fie soluționat pe calea arbitrajului.**

Cât privește articolele din Statutul Federației Române de Fotbal la care face referire pârâtul, instanța atrage atenția că nu sunt obligatorii față de reclamantă, cât timp aceasta nu este membră a Federației.

Față de cele expuse, instanța va respinge, ca neîntemeiată, excepția necompetenței generale a instanțelor judecătorești, invocată de pârâtă.

V. SCURTE COMENTARII

Din ambianța normativă expusă în rândurile de mai sus, instanța, în opinia noastră, a dat o interpretare greșită întregii probleme juridice. Considerăm că invocarea multitudinii articolelor din materia arbitrajului nu a făcut altceva decât să abată instanța de la adevărata problemă juridică.

În definitiv, instanța a tranșat problema printr-un raționament extrem de simplu și care poate fi rezumat astfel: pârâtul nu a aderat la statutul FRF, astfel că nu i se aplică Statutul?!

Desigur, considerăm că soluția este greșită, deoarece instanța trebuia să pătrundă în profunzimea analizei **membrilor Federației, din care fac parte, evident, doar cluburile, nu și intermediarii, jucătorii etc.**

Aplicând raționamentul instanței, în lipsa aderării la Federație, un litigiu dintre un sportiv (fotbalist profesionist, de pildă) și un club ar putea sau chiar ar trebui să fie soluționat de instanța civilă, pentru **simplicul motiv că sportivul nu este membru al Federației**. Desigur, soluția practică și firească este aceea de a fi soluționat în cadrul procedurii reglementate de FRF, fără nicio legătură cu instanțele de judecată comune.

Oricum, afilierea la FRF nu s-ar fi putut face decât de către asociațiile județene și cluburile sportive, potrivit art. 12 din Statut, astfel că, aplicând același raționament al instanței, s-ar exclude *de plano* orice litigiu dintre alți participanți care nu ar fi cluburi/asociații.

Așadar, în opinia noastră, instanța a oferit un veritabil exemplu de *ignortio elenchi*, dispozițiile din materia arbitrajului fiind adevărate, dar fără relevanță la cauza dedusă judecării, în contextul unor dispoziții care consacră jurisdicția în domeniul dreptului sportului extrem de elocvent.

În aceeași ordine de idei, instanța nu oferă o analiză **articolului 3 și 5 din Preambulul Regulamentului privind Statutul și Transferul Jucătorului de Fotbal elaborat de FRF și art. 58 (Jurisdicție) din Statut** care stabilește **regulile pe baza cărora vor fi soluționate disputele.**

Pe de o parte, din conținutul acestor texte de lege se observă care sunt „participanții”, aceștia fiind evidențiați exhaustiv: cluburile membre FRF, jucători, antrenori, agenți de jucători. Este fără putință de tăgadă că, în litigiul de față, reclamanta era o agenție de jucători, așa cum, de altfel, a și recunoscut.

Pe de altă parte, textele stabilesc modalitatea de soluționare a litigiilor, soluționare care se va face pe baza aplicării Regulamentului privind lucrul cu intermediarii din România și a prezentului regulament. **Competența este una exclusivă și rezultă din art. 58, fiind atribuită comisiilor cu atribuții jurisdicționale ale FRF.**

Continuând, contrar celor reținute de instanță, nu era necesar ca părțile să convină ca litigiul izvorât din contractul de intermediere încheiat între ele să fie soluționat pe calea arbitrajului. Că este așa rezultă din dispozițiile mai sus evocate, fiind vorba despre **norme specifice de dreptul sportului și aferente activității fotbalistice în România, cu atât mai mult cu cât litigiul avea ca parte un club sportiv, membru afiliat la FRF**, iar litigiul viza drepturi privind intermedierea unui fotbalist la acel club.

Spre final, considerăm că trebuia admisă excepția necompetenței generale a instanței cu consecința **respingerii cererii ca inadmisibilă⁹⁾**, procedura de urmat fiind cea din fața comisiilor jurisdicționale ale FRF. Prin această soluție, instanța a vătămat drepturile legitime ale clubului de a avea o soluție dată de organe specializate în dreptul sportului.

VI. CONCLUZII

Cunoașterea legăturii (adesea indisolubile) dintre normele juridice și normele sportive, respectiv justiția civilă vs. justiția sportivă, prezintă o importanță nu doar teoretică, ci și una practică, cum a fost litigiul prezentat, unde ipotezele se bat cap în cap, iar profesioniștii stau la mâna organului jurisdicțional (oricare ar fi acesta), care s-ar presupune că este un cunoscător al dispozițiilor legale.

Mizăm pentru jurisdicții sportive în detrimentul celor comune, civile, deoarece propun o viziune diferită, specializată, garantată de personal bine pregătit, care cunoaște normele sportive imperative, dar și fenomenul sportiv în ansamblul său.

„Pariem” pe jurisdicțiile sportive și datorită garanțiilor legitime suplimentare care sunt de interes pentru participanții la fenomenul sportiv și care pot fi enumerate neexhaustiv: buna cunoaștere a fenomenului sportiv și a istoricului părților, mecanismele de funcționare, cutumele, specificitatea duratei procedurilor (care este mult mai redusă decât procedura comună), taxele (care sunt diferite față de taxele judiciare de timbru), specificul arbitrajului dat și de stabilirea de comun acord a judecătorului, specializarea celor care soluționează diferendul.

⁹⁾ A se vedea *G. Boroș, M. Stancu, Drept procesual civil. Ediția a 2-a, revizuită și adăugită*, Ed. Hamangiu, București, 2015, p. 268.